

50 JAAR ANTIGIFCENTRUM : EEN OVERZICHT

Prof. Alain De Wever

1. Historiek

Het Antigifcentrum heeft een lange weg afgelegd sinds Dr Monique Govaerts besloot om in België een Antigifcentrum op te richten naar het model van de centra van de Verenigde Staten. Zonder overheidssteun, maar met de steun van verschillende personen uit de wetenschappelijke wereld, van het Rode Kruis van België, van Kind en Gezin en van een aantal private instellingen kan het avontuur beginnen.

Een kleine ploeg van jonge geneesheren en één apotheker spant zich in om een toxicologisch bestand aan te leggen dat al gauw meer dan 3.000 fiches zal tellen. Op 28 september 1963 worden de statuten van het “Nationaal Centrum ter Voorkoming en Behandeling van Intoxicaties”, snel “Antigifcentrum” genoemd, neergelegd bij het Belgisch Staatsblad

Op 25 februari 1964 ontvangt het Antigifcentrum zijn eerste oproep in een klein appartement van het Rode Kruis aan de Vleurgatsesteenweg.

In 1967 wordt het Antigifcentrum een Instelling van Openbaar Nut en ontvangt het zijn eerste subsidies van het Ministerie van Volksgezondheid.

Andere Antigifcentra worden in Europa opgericht. Dr Monique Govaerts zal één van de eerste stichters zijn van de “Association Européenne des Centres de Lutte contre les Poisons”, nu “European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists” genoemd.

In 1968 komt Prins Albert op bezoek voor de inhuldiging van de nieuwe lokalen in de Jozef Stallaertstraat nr 1. In november 1996 verhuist het centrum naar zijn huidige locatie in het Militair Hospitaal Koningin Astrid in Neder-Over-Heembeek.

Het Antigifcentrum wordt opgenomen in de lijst van urgentiediensten en wordt een gratis nummer: 070 245 245.

Op 25 april bezoekt koningin Paola het Antigifcentrum. Op zijn vijftigste verjaardag mag het centrum de titel ‘koninklijke stichting’ dragen.

2. Missie

De belangrijkste activiteit van het Centrum was vanaf het begin **het 24 uur per dag, 7 dagen per week, verstrekken van toxicologische informatie aan het publiek, artsen en andere hulpverleners in België.**

Er wordt snel en adequaat informatie verstrekt over zowel de mogelijke ernst van de vergiftiging en de te verwachten symptomen, als over de relevante diagnostiek en therapie. Het Antigifcentrum draagt op die manier bij tot een efficiënter beheer van de beschikbare middelen in de gezondheidszorg.

Door de vele oproepen die het centrum krijgt, is het mogelijk een reeks gegevens te genereren:

- Het opvolgen van de oproepen draagt bij tot een betere kennis van de toxiciteit van producten, zowel bij de mens als bij het dier. Vaak is die kennis erg beperkt en zijn het de Antigifcentra die de eerste vergiftigingen melden.
- Het registreren van bepaalde types van ongelukken leidt tot twee types van toxicovigilantie: enerzijds het lanceren van een waarschuwing bij het identificeren van een nieuw risico en anderzijds het lanceren van een controlesysteem bij een bepaald soort van ongevallen.
Zo werd er in 1982 een kind, dat met niespoeder aan het spelen was, naar de spoed gestuurd met hartritmestoornissen. De Duitse fabrikant had poeder van de 'veratrum viride' ('Nieswurz' in het Duits) in het niespoeder gemengd. De plant is gekend voor het feit dat ze hartproblemen veroorzaakt. Dank zij de waarschuwing die het Antigifcentrum uitzond, werd het product snel van de markt gehaald en het gebruik van de plant verboden.
Ook het register van koolmonoxidevergiftigingen die het Antigifcentrum sinds jaren bijhoudt, is een voorbeeld van toxicovigilantie. Koolstofmonoxidevergiftiging is nog steeds de eerste doodsoorzaak door accidentele vergiftiging in België.
- Door zijn nauwe contact met het publiek zit het Antigifcentrum in eerste lijn om te observeren hoe gebruikers omgaan met producten en met bijsluiters. Deze informatie is cruciaal bij het opzetten van preventiecampagnes.
- Het Antigifcentrum speelt ook een belangrijke rol bij farmacovigilantie. Het Antigifcentrum brengt het Agentschap van Geneesmiddelen regelmatig op de hoogte van ongewenste effecten van geneesmiddelen.

Naast de andere missies van het Antigifcentrum maken we vermelding van het ter beschikking stellen van antidota voor gehospitaliseerde patiënten en het beheer van een databank die gegevens bevat over gevaarlijke samenstellingen, pesticiden en biociden.

3. Budget

De nationale en Europese overheden, maar ook de industrie, zijn zich bewust van de interessante gegevens die het Antigifcentrum verzamelt. De vraag naar statistieken stijgt dan ook voortdurend.

Op het vlak van reglementering maakt het Antigifcentrum deel uit van een Europese werkgroep die belast is met de procedure voor de aangifte van gevaarlijke mengsels aan Antigifcentra.

Paradoxaal genoeg blijft de situatie op financieel vlak ernstig. Een structurele oplossing dringt zich op korte termijn op. De aanslepende budgettaire problemen slopen veel energie op en zijn een remmende factor op investeringen op middellange termijn en het lanceren van grote projecten.

4. Communicatie

Ter gelegenheid van zijn vijftigste verjaardag ontwikkelde het Antigifcentrum dan ook verschillende communicatietools.

- Zo lanceerde het Antigifcentrum zijn **nieuwe logo**: het rood symboliseert de probleemstelling, het groen wijst op de probleemoplossende instelling van het Antigifcentrum. Het medische aspect wordt weergegeven door de slang, een vriendelijke slang die de laagdrempeligheid en bereikbaarheid van het Antigifcentrum beklemtoont.

- Een andere realisatie is **vernieuwing van de website** met info voor het brede publiek, maar ook voor medische professionals: niet allen kreeg de website een toegankelijke structuur en een nieuwe grafische schil, en een design dat ook op GSM en tablet makkelijk leesbaar is, maar ook werden alle teksten gereviseerd en geactualiseerd. Met meer dan 3.000 individuele bezoekers per dag, en zelfs pieken tot 6.000 bezoekers, is dit communicatiemedium van kapitaal belang.

Welke info vragen we als u belt?

Hou de verpakking van het betrokken product bij de hand.

- Leeftijd van het slachtoffer : gaat het om een kind of een volwassene?
- Wat is de naam van het product dat de vergiftiging heeft veroorzaakt (verpakking, bijsluiting, ... bij de hand houden)?
- Over welke hoeveelheid van het product gaat het (aantal tabletten, soep- of theelepels,...)?
- Wat is er precies gebeurd (ongeval, zelfmoordpoging,...)?
- Stelt u ziekteverschijnselen vast, zo ja, welke?

Actuele risico's

Bleekwater

Mensen denken de werking van bleekwater en andere producten te kunnen versterken door producten samen te voegen, maar eigenlijk maakt men een gevaarlijke chemische cocktail. Zo werkt het zuur van bijvoorbeeld een ontkalker in op het bleekwater waarbij giftige chloordampen vrijkomen. Het Antigifcentrum krijgt regelmatig oproepen van mensen die ernstige irritatie ondervinden door dampen die vrijkomen nadat men bleekwater en andere producten heeft gemengd.

➤ [Meer weten](#)

CO-vergiftiging

Wist u dat - met uitzondering van elektrische apparaten - alle verwarmingsapparaten CO-gas kunnen verspreiden? Tijdens de herfst en de winter registreert het Antigifcentrum meer oproepen over CO-vergiftigingen. Ondanks

Preventietip in de kijker

Houd bijtende producten ver uit de buurt van kinderen! Voordat u een bijtend product aankoopt, stelt u zich de vraag of u dit product écht nodig hebt. Het is beter om deze producten niet in huis te hebben, vooral als u kleine kinderen hebt. Bijtende producten kunnen ernstige brandwonden veroorzaken als ze in contact komen met de huid of de ogen. De inname van een bijtend product veroorzaakt invendige brandwonden die het leven in gevaar kunnen brengen.

- Om te kunnen voldoen aan de grote vraag naar educatief materiaal, ontwikkelde het Antigifcentrum **drie gloednieuwe brochures**, die zowel downloadbaar zijn als verkrijgbaar op papier. Meer bepaald gaat het over een brochure over paddenstoelen, giftige planten en koolstofmonoxide.

